

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Trondheim, 30.06.2014

Deres ref.:
08/2846

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/7554

Saksbehandler:
Roy Langåker

Revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Årdalsvassdraget, Stølsåna og Lysevassdraget samt overføring av Årdalsvassdraget til Stølsåna i Hjelmeland og Forsand kommuner i Rogaland

Vi viser til brev fra Olje- og energidepartementet (OED) av 11. juni 2014 der brev fra NVE datert 4. juni 2014 er vedlagt. Høringsinstansene gis en frist til å komme med eventuelle ytterligere bemerkninger i saken innen 27. juni 2014.

OED foreslår å åpne tre nye konsesjoner som nådde tidspunkt for å kunne revideres i 2011 og 2012. Dette gjelder tilleggsreguleringer i samme området der vannet ledes til Lysebotn kraftverk. Dette fører til et utvidet grunnlag for revisjon av vilkårene for regulering av Stølsåna, som er den største av to lakseførende grener av Lysevassdraget. Dette i tillegg til Årdalsvassdraget der Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) har sendt inn innstilling til endring i manøvreringsreglementet ved å anbefale vannslipp sommer og vinter i Storåna. Når det gjelder vilkårene for regulering av den andre greina av Årdalsvassdraget med elvestrekningene Bjørg og Tusso, sier NVE at det er mest hensiktsmessig at vilkårene vurderes i forbindelse med en revisjon av Ulla-Førre reguleringen.

Miljødirektoratet ser at det kan være en fordel å se alle reguleringene i sammenheng, gjennom å åpne alle reguleringskonsesjonene i Lysereguleringen til revisjon. Dette fører til at vurderingen av behov for endring av manøvrering i de tre andre konsesjonene må baseres på svært begrensede data. På bakgrunn av dette støtter vi NVE sin vurdering vedrørende behovet for å innhente ny relevant informasjon i Stølsåna.

Stølsåna er lakseførende. Tilstanden til laksebestanden er sårbar, mens sjøaurebestanden er redusert og vassdragsregulering er bestemmende faktor for begge fiskebestandene. Problemet er perioder med for lave vannføringer i Stølsåna og Lyseelva etter samløp. Økt vannføring vil redusere de negative effektene på fiskebestandene som følge av at ca 85% av vannføringen i Stølsåna er fraført. Miljødirektoratet har prioritert bevaring av laksebestanden i vassdraget gjennom å etablere et nasjonalt kalkingsprosjekt. En økt vannføring vil også øke verdien av dette kalkingstiltaket. Lysefjorden og Lysedalen har et

landskap av nasjonal/internasjonalt verdi. Dette er viktig for både reiseliv og friluftsliv. En økt vannføring i Stølsåna og Lyseelva etter samløp vil styrke landskapsverdien.

I Stølsåna bør det gjennom feltundersøkelser etableres en status for de mest relevante fysiske, kjemiske, fiskeribiologiske og landskapsmessige forhold påvirket av dagens vannføringsregime. Dette vil være et viktig faktagrunnlag for en ekspertvurdering av hvilken effekt en kan forvente av et endret vannføringsregime. I tillegg vil en slik status være grunnlag for å vurdere effekt av et nytt vannføringsregime. Både Norges forskningsråd og vannkraftbransjen har investert i FoU for å bygge opp forvaltningsrelevant kunnskap på dette området gjennom forskningscenteret Cedren. Det vil være naturlig at denne kunnskapen blir lagt til grunn i ekspertvurderingen. Vi vil anbefale at ekspertvurderingen tar utgangspunkt i en framtidig vannføring tilsvarende Q95 sommer og vinter i Stølsåna. På befaringen ble det fra Lyse Energi informert om at vannet bør slippes fra Strandavatnet for å kunne ha en sikker vannkilde hele året. Dersom det ikke er mulig å gjennomføre dette innenfor en tidsfrist OED setter for å slutføre saken i Storåna i Årdalsvassdraget innen utgangen av 2014, bør den slutføres som et eget vedtak da det ikke er akseptabelt at et vedtak i Storåna drar ytterligere ut i tid.

Kommentarer til NVEs innstilling vedrørende vannslipp i Storåna i Årdalsvassdraget
Vi støtter kommentarene fra Fylkesmannen i Rogaland i etterkant av innstillingen, både når det gjelder målepunkt for vannføringen og minimumsnivå på vinter- og sommervannføringen. Disse momentene ble poengtert fra flere under befaringen den 18. juni 2014. Det er viktig at en unngår perioder med svært lave vannføringer framover. For Miljødirektoratet er det viktig at det nye vannføringsregimet sikrer en økt naturlig produksjon og overlevelse. Økt vannføring i kombinasjon med habitattiltak må sikre en naturlig produksjon på et nivå som etter hvert gir grunnlag for å avslutte pålegget om fiskeutsetting i vassdraget. Vintervannføringen og er sannsynligvis viktigste flaksehals for smoltproduksjonen. Sommervannføringen vil i tillegg til å sikre naturlig oppvandring og fiske, være viktig for utvandring av smolt og vinterstøing og produksjon av ungfisk i funksjon av vanndekket areal.

På bakgrunn av dette mener vi at vannføringen i Storåna målt ved Nes ikke må være lavere enn 1,5 m³/sek om vinteren, og ikke lavere enn 4 m³/sek om sommeren. Dersom en fortsatt går for å registrere vannføringen ved Kaltveit, må kravet til vannføring økes tilsvarende vannføringen fra Lyngsåna. Under befaringen ble det vist til en rapport som konkluderer med at vannføringen bør økes med 50 %, dersom målepunktet legges til Kaltveit.

Vi anbefaler at perioden for sommervannføring settes til mellom 1. mai og 30. september. Undersøkelser av smoltutvandring har vist at hovedutvandringen i Årdalsvassdraget i to år har vært rundt 10. mai. En del av smolten vandrer før dette tidspunktet. Ved å unngå perioder med svært lav vannføring i mai, vil en lette utvandringen for smolt. Dette vil også være positivt for utvandring av vinterstøinger.

Minstevannføringen bør slippes fra Breiavad. Dette vil føre til at hele lakseførende strekning får nytte av vannslippet, det vil også gi en positiv effekt på livet i vassdraget

ovenfor lakseførende strekning. Dette vil øke landskapsverdien også i det populære friluftslivsområdet Viglesdalen, som vil få en positiv effekt på rennende vatn og fosser. Slipp over Breiavad vil også gi en naturlig oppvarming av vannet som slippes. På grunn av redusert sur nedbør, har Fylkesmannen i Rogaland vurdert at vannkvaliteten i vannet fra Breiavad er tilfredsstillende for laks og at det derfor ikke er behov for å kalke vannet som slippes.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Øyvind Walsø
seksjonsleder

Roy Langåker
seniorrådgiver

Kopi: Norges vassdrags- og energiverk (nve@nve.no)
Fylkesmannen i Rogaland (fmropost@fylkesmannen.no)